

Eaconomachd na Gàidhlig ann an Glaschu

Geàrr-chunntas Luchd-gnìomha

Gearran 2022

Air fhadhadh le

Le taic bho

Ùghdaran: Douglas Chalmers, Stephen Connolly, Eilidh Danson, Mike Danson

Amasan Rannsachadh 'Eaconomachd na Gàidhlig ann an Glaschu' (Roinn 1)

Bha Comhairle Baile Ghlaschu, le taic bho Bòrd na Gàidhlig (BnG), air DC Research Earr. fhastadh – ann an co-bhonn leis an Ollamh Mike Danson, Dr Douglas Chalmers agus Eilidh Danson – gus rannsachadh a dhèanamh mu 'Eaconomachd na Gàidhlig ann an Glaschu'.

'S e amas an rannsachaidh luach, fàs, agus buaidh na Gàidhlig air Glaschu a shealltainn. Tha an rannsachadh a' tuairmseachadh luach eaconomach na Gàidhlig, a' sealltainn fàs cleachdadh na Gàidhlig, agus a' sealltainn mar a tha buaidh air a bhith aig a' chànan is a' chultar air sunnd Ghlaschu.

Tha raon Eaconomachd na Gàidhlig ann an Glaschu air a chur a-mach anns a' phrìomh aithisg, agus tha seo a' meòrachadh air na prìomh-roinnean do Ghàidhlig ann an Glaschu – *i.e.*, Gnìomhachasan Cruthachail; Foghlam is Ionnsachadh; Turasachd, Òstachd is Tachartasan; agus Leasachadh is Adhartachadh Canain – a bharrachd air buaidh na Gàidhlig air sunnd.

Tabhartas Eaconomach Eaconomachd na Gàidhlig ann an Glaschu (Roinn 2)

Bheachdaich an rannsachadh air raon de bhuidhean eaconomach a tha Gàidhlig a' cur ri eaconomachd Ghlaschu. Ged a chaidh oidhirpean a dhèanamh an uiread de dhàta sa ghabhas a ghlacadh, air sgàth grunn adhbharan a tha air am mìneachadh sa phrìomh aithisg, thathar ag aithneachadh gu bheil na toraidhean a tha air an taisbeanadh an seo leth-phàirteach agus gum bi iad nan tuairmsean ìosal nuair a thig e gu buaidh na Gàidhlig air eaconomachd Ghlaschu.

Chomharraich mion-sgrùdadh air dàta a chaidh a chruinneachadh gu sònraichte airson an sgrùdadh seo **còrr is 200 dreuchd far a bheil Gàidhlig riatanach (measgachadh de dhreuchdan làn-ùine agus pàirt-ùine) a tha, thathar a' tuairmseachadh, co-ionann ri 154 dreuchdan làn-uine (FTE).**

A bharrachd air dreuchdan far a bheil Gàidhlig riatanach, chomharraich buidhnean raon nas fharsainge de dhreuchdan air an lìonadh aig an àm seo le daoine le ìre air choireigin de chomas Gàidhlig (a' gabhail a-steach an fheadhainn a tha fileanta sa Ghàidhlig) a bharrachd air dreuchdan a thig gu bhith nan dreuchdan Gàidhlig riatanach ach nach deach ainmeachadh mar sin fhathast. A thuilleadh air sin, chaidh dreuchdan a chomharrachadh far a bheil Gàidhlig ion-mhiannaichte agus dreuchdan eile far nach eil Gàidhlig riatanach/ian-mhiannaichte ach a tha gu sònraichte airson seirbheisean is bathar co-cheangailte ris a' Ghàidhlig a lìbhrigeadh.

A' toirt gach nì seo fa-near – agus chan eil seo comasach ach dha na buidhnean agus na gnìomhachasan a tha air a dhol an sàs san rannsachadh seo – tha an àireamh de **dhreuchdan Gàidhlig riatanach/ion-mhiannaichte, còmhla ri dreuchdan sònraichte a thaobh solar sheirbheisean is bathar Gàidhlig dha na buidhnean agus gnìomhachasan sin, faisg air 300 obair (tuairmsichte a bhith co-ionann ri 235 FTE).** A-rithist, tha e coltach gur e fo-aithris a tha seo air meud iomlan nan dreuchdan Gàidhlig riatanach/ion-mhiannaichte

Tha am **pàtran roinneil**, ged a tha e coltach ris an ìomhaigh nàiseanta bho aithisg Leasachadh Sgìlean na h-Alba 2017, **a' soilleireachadh cho cudromach sa tha na Gnìomhachasan Cruthachail – gu sònraichte na meadhanan – do dh'Eaconomachd na Gàidhlig ann an Glaschu.**

A' taobhachadh air na **dreuchdan far a bheil Gàidhlig riatanach, tha e a' sealltainn gur e Gnìomhachasan Cruthachail an roinn as motha a' dèanamh suas 41% de na h-obraichean FTE** – a' mhòr-chuid dhiubh a tha nan obraichean co-cheangailte ris na meadhanan. 'S e obraichean **Riaghaltas Ionadail an ath roinn as motha, a tha a'**

dèanamh suas 27% de na h-obraichean FTE – a’ mhòr-chuid dhiubh a tha co-cheangailte ri foghlam.

Ma thèid beachdachadh air an àireamh as motha de mu 300 dreuchd (i.e. a’ gabhail a-steach dreuchdan Gàidhlig a tha ion-mhiannaichte, dreuchdan far am bi Gàidhlig riatanach san àm ri teachd, agus dreuchdan gun Ghàidhlig an lùib cinneasachadh bathair is sheirbheisean Gàidhlig msaa.) tha **obraichean Ùghdarrasan Ionadail (a’ mhòr-chuid dhiubh a tha nan dreuchdan foghlaim) a’ dèanamh suas a’ chuibhreann as motha (43%); air a leantainn le Gnìomhachasan Cruthachail (a-rithist, a’ mhòr-chuid dhiubh nan dreuchdan co-cheangailte ris na meadhanan) aig 36%.**

A bharrachd air na h-obraichean, chomharraich an sgrùdadh cuideachd **còrr is £20millean de thasgadh sa Ghàidhlig airson na bliadhna mu dheireadh (2020-2021).** Mar pàtrain roinneil airson cosnadh, tha **na meadhanan agus na Gnìomhachasan Cruthachail** (a’ gabhail a-steach solar ealain is cultar) **a’ dèanamh suas a’ mhòr-chuid le còrr is 50%**; còmhla ri **solar foghlaim** (gu sònraichte foghlam tro mheadhan na Gàidhlig sa bhun-sgoil agus san àrd-sgoil) – a tha **a’ dèanamh suas còrr air 40%.**

A thuilleadh air seo, bheachdaich an rannsachadh cuideachd air a’ bhuaidh eaconamach a bhiodh aig fèisean agus tachartasan far a bheil prìomh àite aig a’ Ghàidhlig (i.e. Celtic Connections, Piping Live, Farpais Còmhlan Pìobaireachd na Cruinne, Duaisean Gàidhlig na h-Alba). Air an gabhail còmhla (agus ag aithneachadh gu bheil na toraidhean seo uile bho mheasaidhean buaidh eaconamach ro-COVID-19), **thathar a’ tuairmseachadh bu bheil buaidh eaconomach bliadhnail iomlan aig na fèisean is tachartasan seo a dh’fhaodar a thoirt dhan Ghàidhlig aig £7.2millean.**

Às dèidh dèiligeadh ri cunntadh dùbailte sam bith taobh a-staigh nan diofar eileamaidean, chaidh dàta eaconomach oifigeil a chleachdadh gus co-mheasan iomchaidh a chomharrachadh airson tionndadh gach dreuchd, GVA gach dreuchd, agus iomadairean eaconomach. **Leig seo tuairmse iomlan a bhith air a leasachadh a lorg gum faodar còrr is 700 obair FTE a thoirt don Ghàidhlig stèidhichte air a’ mhion-sgrùdadh a chaidh fhoillseachadh san aithisg. Faodar na 700 obair seo a chur an cèill cuideachd a thaobh an GVA a tha iad a’ toirt do dh’Eaconomachd Ghlaschu – tuairmsichte a bhith timcheall air £21.6millean sa bhliadhna.**

Tha am briseadh sìos roinneil de na 700 obair a’ sealltainn gur e Foghlam agus Ionnsachadh a tha sa chuibhreann as motha de dh’obraichean (58%), air a leantainn le Gnìomhachasan Cruthachail (23%), agus an uair sin Turasachd is Tachartasan (16%).

Tha cudromachd coimeasach nan diofar roinnean do dh’Eaconomach na Gàidhlig ann an Glaschu ag atharrachadh eadar obraichean agus toraidhean GVA, a’ meòrachadh GVA gach tabhartas obrach bho dhiofar roinnean, gu sònraichte na h-ìrean nas àirde airson Gnìomhachasan Cruthachail (gu h-àraidh obraichean co-cheangailte ris na meadhanan) an coimeas ri ìrean do roinnean eile. Mar sin, a thaobh na tuairmse air tabhartas GVA de £21.6m, 's e na Gnìomhachasan Cruthachail an roinn as motha, a’ dèanamh suas 56% den iomlan GVA, air a leantainn le Foghlam agus Ionnsachadh a tha a’ dèanamh suas 33% den GVA, agus an uairsin Turasachd is Tachartasan a tha a’ dèanamh suas 10% den GVA.

Gnìomhachasan Cruthachail (Roinn 3)

Às aonais na Gàidhlig, cha bhiodh roinn chruthachail Ghlaschu cho beothail – agus tha co-obrachadh buannachdail dha chèile an seo. Tha BBC ALBA stèidhichte anns a’ bhaile mar a tha mòran de na companaidhean meadhanan Gàidhlig neo-eisimeileach. Chan eil teagamh sam bith ann gu bheil deagh bhuaidh aig BBC ALBA fada seachad air coimhearsnachd na Gàidhlig agus gu bheil e a’ cuideachadh cùis a thogail airson buinteanas beò a’ chànain is a’ chultair san latha an-diugh, a bharrachd air a bhith gu mòr an sàs a thaobh obraichean air an cruthachadh agus luach air a chur ris an eaconomachd

chruthachail ionadail. 'S e seo aon de na prìomh shlighean a tha a' toirt Gàidhlig a-steach do thaighean air feadh na h-Alba mar a tha figearan seallaidh a' sealltainn

Às aonais tabhartas na Gàidhlig, cha bhiodh an aon ìre de bhuidh aig Celtic Connections, ach tha buaidh na Gàidhlig a' sgaoileadh nas fhaide air falbh, bho Chomainn Ghàidhealach, pìobaireachd agus tachartasan cultarail tradaiseanta leithid còisirean Gàidhlig agus am Mòd, gu còmhlan ùr-nòsach leithid an còmhlan Alasdair MacIlleBhàin agus Niteworks, ann an ionadan mar Barrowlands, Talla nan Consairt Rìoghail, agus an CCA a bhios a' cumail iomairt ciùil Gàidhlig Ceòl is Craic. Tha daoine òga à Glaschu air an toirt gu ealain is cultar na Gàidhlig tro ghnìomhachdan leithid na Fèisean a tha a' dol nas fhaide na ceòl a-mhàin, a' gabhail a-steach Camanachd agus dràma. Tha dràma na phrìomh phàirt a tha a' fàs ann an saoghal ealain na Gàidhlig ann an Glaschu le Theatre gu Leòr aithnichte airson an cuid obrach ann a bhith a' taisbeanadh meadhan-Gàidhlig an latha an-diugh cho math ri riochdachaidhean dà-chànanach no trì-chànanach - a' cleachdadh Cànan Soidhnidh Bhreatainn (BSL) gus in-ghabhalachd a bhrosnachadh. Cha b' urrainn don roinn chruthachail a bhith ann gun litreachas beothail agus, bho dheireadh nan 1960an, tha Còmhairle nan Leabhraichean air seirbheis a thoirt do mhuinntir Ghlaschu, na h-Alba agus nas fharsainge le raon de dh'obair cho-aimsireil, nach b' urrainn a bhith air a shamhlachadh ro thoiseach na linne. Tha soirbheachas FilmG cuideachd a' sealltainn na tàlant an didseatach a tha aig filmeadairean òga na h-Alba.

Foghlam is Ionnsachadh (Roinn 3)

Le trì sgoiltean-àraich maoinichte leis an stàit agus aon sgoil-àraich phrìobhaideach, còrr is 800 sgoilear ann an trì bun-sgoiltean le ceathramh san amharc, agus àrd-sgoil Sgoil Ghàidhlig Ghlaschu (SGG) le 415 sgoilear, tha Glaschu na phrìomh sholaraidhe Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig (FMG). Tha SGG a' tabhachadh 14 cuspairean tro mheadhan na Gàidhlig, barrachd na sgoil sam bith eile ann an Alba. Tha Gàidhlig cuideachd air a tabhachadh mar chànan a bharrachd do luchd-ionnsachaidh ann an 29 bun-sgoiltean air feadh Ghlaschu tro Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig sa Bhun-sgoil (GLPS). Mar sin, tha am baile a' tabhachadh barrachd solair FMG agus thairis air barrachd chuspairean na àite sam bith eile air an t-saoghal, a' dearbhadh cho cudromach sa tha solar foghlam Gàidhlig a' bhaile dhan dùthaich agus dhan chànan.

Aig gach bliadhna agus ìre teisteanais, tha an àireamh sa cheud de sgoilearan a tha a' faighinn dhùaisean mòran nas fheàrr na cuibheasachd nàiseanta na h-Alba agus airson sgoiltean agus sgoilearan coltach ris, agus mar sin nas fheàrr na bha dùil leis na cuibhreannan cuibheasach bho sgìrean bochdainn. Le co-mheasan sgoilear-thidsear nas àirde agus meudan chlasaichean cuibheasach, chan eil cosgaisean solar FMG nas àirde na a' chuibheasachd. Mar sin, tha buannachdan mòra dhan bhaile-mhòr san fharsaingeachd bhon fhoghlam dà-chànanach seo, a thaobh builean foghlaim do Ghlaschu ach cuideachd ann a bhith a' tabhachadh luach an airgid gu math nas àirde na thathar aithneachadh gu tric. Nuair a thèid iad a-steach gu obair, tha buannachdan làidir eile ann a thaobh solar luchd-obrach sgileil, barantaichte san eaconomachd ionadail; chuireadh barrachd ìre-chleachdaidh agus cleachdadh nan tàlant is nan sgilean seo le luchd-fastaidh ionadail ris na luachan a bharrachd seo gu ìre nas motha buileach.

Tha na leasachain seo air beatha agus eaconomachd Ghlaschu a' leantainn tro fhoghlam adhartach is àrd-ìre, ionnsachadh inbheach is coimhearsnachd a' beairteachadh inbhe a' bhaile mar prìomh àite airson ionnsachadh fad-bheatha agus in-ghabhailta, rannsachadh, agus iomlaid eòlais. Tha na tabhartasan do dhearbhadh-aithne, litreachas, cultar, agus dualchas a' dearbhadh àite na Gàidhlig sa bhaile os-nàiseanta seo.

Turasachd, Òstachd is Tachartasan (Roinn 3)

Tha an t-aithneachadh fàsmhor a th' aig Glaschu mar cheann-uidhe 'experiential city' air a dhaingnachadh agus air àrdachadh tron Ghàidhlig an dà chuid na chliù airson gnìomhan is ionadan cultarail, eachdraidh, taighean-tasgaidh, spòrs agus cuideachd mar gheata chun a' chòrr de dh'Alba. Chaidh seo a bhrosnachadh tro ghrunn thachartasan bliadhnail

a thathar a' cumail anns a' bhaile gus tomhasan agus freumhan Gàidhlig Ghlaschu a chleachdadh agus a thaisbeanadh, a' dearbhadh na Gàidhlig mar eileamaid riatanach agus mar fheart de dh'fheallsanachd an t-sluaigh agus a' bhaile. Gu sònraichte nam measg tha: Celtic Connections an uairsin FilmG, Farpais Còmhlan Pìobaireachd na Cruinne, agus Duaisean Gàidhlig na h-Alba agus tha an gluasad cruinnichte aca air ìomhaigh Ghlaschu ath-dhaingneachadh mar bhaile-mòr beartach os-nàiseanta, le Gàidhlig air a thuairmseachadh buaidh eaconamach a chur ri na tachartasan seo timcheall air £7.2millean gach bliadhna. Gu bunaiteach, tha na tachartasan is gnìomhan seo air aithne làidir a thoirt do Ghlaschu mar 'baile-mòr nan Gàidheal' a thaobh ealain is cultair agus tha iad a' faighinn taic bho thachartasan bliadhnail eile taobh a-staigh a' bhaile a' taisbeanadh eileamaid Ghàidhlig a bharrachd air corra thachartasan nàiseanta cudromach a bhios am baile a' cumail, mar Mòd Nàiseanta Rìoghail 2019 a' Chomuinn Ghàidhealaich.

Ach, taobh a-muigh nan tachartasan cultarail mòra bliadhnail seo chan eil mòran aithne no brosnachadh air a' bhaile mar cheann-uidhe Ghàidhlig do luchd-turais agus luchd-tadhail eile, a' ciallachadh nach eil mòran tuigse air na cothroman a dh' fhaodadh a bhith ann airson tasgadh, buannachdan agus caiteachas le luchd-eagrachaidh, luchd-turais agus com-pàirtichean cho-labhairtean seachad air na tachartasan Gàidhlig sònraichte. Tha rannsachadh a rinneadh roimhe, agus co-dhùnaidhean bhon sgrùdadh seo, a' nochdadh gu bheil buannachdan mòra do ghnòthachasan bho cleachdadh na Gàidhlig a' gabhail a-steach a bhith ag àrdachadh cho so-aithnichte/sònraichte sa tha an tabhann aca agus a' leasachadh tuigse luchd-cleachdaidh air ùghdarrachd agus tùs. Tha comas neo-leasaichte no fo-leasaichte airson Gàidhlig a chleachdadh agus luach a chur ris san dòigh seo airson nan roinnean òstachd is turasachd. Tha seo a' moladh gu bheil feum air dòigh-obrach aonaichte, ciallach agus ro-ghnìomhach thar Comhairle Baile Ghlaschu, Glaschu Beò agus a com-pàirtichean san roinn gus ro-innleachd a leasachadh gus obraichean luach leasaichte, càileachd agus prothaidean a lìbhrigeadh tro bhith a' toirt a' Ghàidhlig a-steach gu follaiseach ann an tairgse turasachd is òstachd. Feumaidh tuigse fada nas motha a bhith aig cridhe seo air comas cànan is cultar na Gàidhlig gus na buannachdan seo a thoirt gu buil, a' toirt iomradh air na fìor-bhuannachdan a chaidh a choileanadh le iomairtean 'experiential cities' eile.

Leasachadh is Adhartachadh Cànan (Roinn 3)

Tha sgrùdaidhean air sealltainn gun cuidich **làthaireachd lèirsinneach** mion-chànain mar Ghàidhlig cànan adhartachadh tro bhith 'àbhaisteachadh'. Chaidh iomairt a chur air bhog aig Mòd Ghlaschu 2019 airson Gàidhlig a chleachdadh ann an gnìomhachas (#cleachdi) agus aig an taigh (#chleachdiaigantaigh), a tha na iomairt gus ìomhaigh na Gàidhlig àrdachadh ann an Glaschu. Tha obair mhòr ga dèanamh mar-thà aig Oilthigh Ghlaschu gus beartas na Gàidhlig a bha air a cleachdadh ann an Glaschu is àiteachan eile san àm a dh' fhalbh a ghleidheadh is a thoirt seachad (Tasglann Didseatach na Gàidhlig) ach tha cleachdadh na Gàidhlig cuideachd na cheist adhartach. Chaidh co-labhairt eadar-nàiseanta COP26 ann an Glaschu a chleachdadh gu ro-ghnìomhach airson a' chànain adhartachadh le triùir luchd-ealain a' lìbhrigeadh obair le fòcas air a' Ghàidhlig ann an diofar pàirtean den bhaile – a' gabhail a-steach ealain sràide mun 'Chailleach' (ban-dia na sìde), agus an cleachdadh den Ghàidhlig agus cànan ionadail eile ann am 'Pantoum' – bàrdachd coimhearsnachd mhòr-sgèileach ann am Pollokshields. 'S e iomairt mhòr-chòrdte thar nam beagan bhliadhnaichean a dh' fhalbh 'Litir gu Glaschu' ann an Gàidhlig do dh'ìnbhich le Glaschu Beò, a' toirt cothrom dhaibh na miannan aca airson a' bhaile a chur an cèill sa chànain mhàthaireil Gàidhlig aca.

Prìomh chuspair do luchd-labhairt na Gàidhlig, ge-tà, 's e cleachdadh a' chànain fhaicinn nam beatha làitheil. Ged a tha tachartasan leithid Celtic Connections, agus iomairtean leithid Ceòl is Craic, ainmeil airson a bhith a' cur cuideam air cànan is cultar, tha tòrr a bharrachd ann a ghabhadh dèanamh gus sealltainn dhan àireamh àrdachadh de Ghàidheil òga a tha a' tighinn gu soirbheachail tro na Sgoiltean Gàidhlig agus tro Fhoghlam tro Mheadhan na Gàidhlig gu bheil an cànan na rud a tha air a chleachdadh 's ri fhaicinn anns

a' bhaile – ann an Gailearaidhean, Taighean-tasgaidh, Leabharlannan is Ionadan Spòrs, agus gu dearbh san Fho-rèile Ghlaschu a bharrachd air nas fharsainghe tarsainn còmhail phoblach.

Gàidhlig agus Sunnd (Roinn 4)

Bha an rannsachadh a' gabhail a-steach suirbhidh dhaoine fa-leth mun Ghàidhlig agus Sunnd, agus tha na co-dhùnaidhean a' sealltainn na diofar dhòighean anns a bheil Gàidhlig a' cur ri sunnd eaconamach is sòisealta dhaibhsan aig a bheil Gàidhlig a tha a' fuireach, ag obair no ag ionnsachadh ann an Glaschu agus timcheall air.

Tha na toraidhean a' sealltainn gu bheil 79% den luchd-fhreagairt ann an obair (làn-ùine (63%) no pàirt-ùine (16%)), agus **nuair a chaidh faighneachd dhaibh dè cho cudromach sa tha a' Ghàidhlig don t-suidheachadh obrach aca an-dràsta**, tha 31% ag ràdh gu bheil a' Ghàidhlig deatamach no riatanach don t-suidheachadh obrach aca, agus 38% ag ràdh nach eil àite sam bith aig a' Ghàidhlig idir.

An uair 's gu bheil freagairtean 'neo-iomchaidh' (bhon fheadhainn nach eil ann an cosnadh) air am fàgail às, tha na co-dhùnaidhean a' sealltainn **sgaradh cha mhòr co-ionann eadar an fheadhainn aig a bheil Gàidhlig deatamach, fìor chudromach no cuimseach cudromach** airson an suidheachadh obrach làithreach (49.7%) agus **an fheadhainn aig nach eil àite ann don Ghàidhlig no far nach eil Gàidhlig ach beagan cudromach** airson an suidheachadh obrach làithreach (50.3%)

Tha faisg air leth den luchd-fhreagairt ag ràdh gu bheil iad a' gabhail pàirt ann an saor-thoileachas cunbhalach (46%) agus, an uair 's gu bheil freagairtean 'neo-iomchaidh' air am fàgail às, tha **sgaradh meadhanach cothromach eadar an fheadhainn aig a bheil Gàidhlig deatamach, fìor chudromach no cuimseach cudromach airson an saor-thoileachas (53%) agus an fheadhainn aig nach eil àite ann don Ghàidhlig no far nach eil Gàidhlig ach beagan cudromach anns na gnìomhan/dreuchdan saor-thoileachais (47%)**.

Chaidh iarraidh air luchd-freagairt measadh a dhèanamh air an ìre de tha a' Ghàidhlig a' cur ri sunnd aca fhèin, agus an teaghlach. B' e **Barrachd mothachadh air fèin-aithne (58%); Barrachd ùidh ann an Alba agus/no barrachd pròis ann an Alba (56%); Barrachd pròis anns a' choimhearsnachd ionadail agaibh fhèin (50%); A' faireachdainn nas toilichte (48%) na cùisean far an robh an ceudad a bu mhotha de luchd-fhreagairt a' nochdadh gun tug a' Ghàidhlig buaidh mhòr air an sunnd**.

Le bhith a' cur còmhla nan toraidhean airson buaidh mhòr no buaidh chuimseach, tha e a' daingneachadh na co-dhùnaidhean seo, a' sealltainn gu bheil còrr is trì cairteal den luchd-fhreagairt ag ràdh gu bheil buaidh na Gàidhlig mòr no cuimseach airson nan taobhan a leanas:

- Barrachd ùidh ann an Alba agus/no barrachd pròis ann an Alba (86%)
- Barrachd mothachadh air fèin-aithne (82%)
- Barrachd pròis anns a' choimhearsnachd ionadail agaibh fhèin (81%)
- Slàinte inntinn is sunnd nas fheàrr (77%)
- A' faireachdainn nas toilichte (77%)

Co-sheasmhach ris a' mhion-sgrùdadh air buaidhean mòra, tha na h-aon nithean a' nochdadh far a bheil a' chuibhreann as ìsle den luchd-fhreagairt ag ràdh gu bheil buaidh mhòr no chuimseach aig a' Ghàidhlig air an taobh seo de shunnd – i.e.: Raon nas motha de chothroman obrach (48%); Barrachd teachd a-steach (31%); agus Fàs anns a bhith a' gabhail pàirt ann an gnìomhachd chorpóra (m.e. tro spòrs) (30%).

Uile gu lèir, tha toraidhean an t-suirbhidh seo a' sealltainn gu bheil na **taobhan as làidire de shunnd far a bheil deagh bhuaidh aig a' Ghàidhlig** mu dheidhinn **pròis nàiseanta is ionadail, mothachadh air dearbh-aithne, pròis sa choimhearsnachd ionadail, slàinte inntinn is sunnd fa-leth, agus toileachas.**

Tabhartas Ro-innleachdail na Gàidhlig (Roinn 5)

Bheachdaich an rannsachadh cuideachd air tabhartasan ro-innleachdail na Gàidhlig ann an Glaschu le iomradh sònraichte air prìomh ro-innleachdan – Plana Ro-innleachdail Comhairle Baile Ghlaschu 2017-2022, Frèam Coileanaidh Nàiseanta Riaghaltas na h-Alba, agus am Plana Cànain Nàiseanta Gàidhlig 2018-2023.

Tha e soilleir gu bheil Gàidhlig a' cur ri co-dhiù ceithir de na seachd cuspairean ann am Plana Ro-innleachdail Comhairle Baile Ghlaschu 2017-2022: A Thriving Economy; A Vibrant City; A Healthier City; Excellent and Inclusive Education – le na co-dhùnaidhean a' sealltainn gur e na cuspairean seo far a bheil buaidh na Gàidhlig as làidire (faic Clàr 5.1 sa phrìomh aithisg).

Tha an aithisg cuideachd a' togail air na dòighean anns a bheil Gàidhlig ann an Glaschu a' cur ri Frèam Coileanaidh Nàiseanta Riaghaltas na h-Alba – **le eisimpleirean air an toirt seachad de chuideachadh na Gàidhlig, gu diofar ìrean, ri gach buil an NPF** (faic Figear 5.1 sa phrìomh aithisg).

Bheachdaich an rannsachadh cuideachd air na **prìomh thabhartasan do Phlana Cànain Nàiseanta na Gàidhlig 2018-2023, a' sealltainn na h-ìre gu bheil an raon de ghnìomhachdan, tachartasan, obraichean, foghlam, ionnsachadh, bathar is seirbheisean Gàidhlig, agus gnìomhan is buaidhean eaconamach is sunnd eile ann an Glaschu a' cur gu soilleir ri prìomhachasan nàiseanta** (faic Clàr 5.2 agus Leas-phàipear 7 sa phrìomh aithisg).

Prìomh Teachdaireachdan is Molaidhean (Roinn 5)

Mu dheireadh, mheòraich an rannsachadh air na toraidhean agus na cùisean is cothroman do dh'Eaconomachd na Gàidhlig ann an Glaschu is chaidh còig teachdaireachdan àrd-ìreach a leasachadh agus raon de mholaidhean co-cheangailte (faic a' phrìomh aithisg) a dh'fhaodadh taic a thoirt gus comas na Gàidhlig ann an Glaschu a thoirt air adhart.

- 1: Co-obrachadh a bharrachd is nas fheàrr eadar buidhnean ann an Glaschu**
- 2: A' dèanamh Gàidhlig nas lèirsinniche ann am beatha is eaconomachd Ghlaschu**
- 3: A' cumail taic ri cleachdadh na Gàidhlig ann an gnìomhan gnothachais, sòisealta, is coimhearsnachd air feadh Ghlaschu**
- 4: A' feabhasachadh structar is fiosrachadh margaid-obrach na Gàidhlig**
- 5: A' brosnachadh ionnsachadh na Gàidhlig agus goireasan is leasachadh cànain**